

ONDRUSKA

**Ruuskanen-Ruuska sukuseuran
sukuviesti 33
marraskuu 2017**

Riihipetäjä kuvattu todennäköisesti kesällä 1959

Sukuseuramme tunnus on rauhoitettu riihipetäjä, joka kasvaa Siilinjärven Kuuslahdessa Rannan Asikkalan pellolla.

Lehtemme on saanut nimensä sukunimemme lähtökohtana olevasta nimestä Andreas, jonka toinen muoto on Ondrei, Ondruska. Tästä muotoutuivat vähitellen Ruska, Druska ja Ruskain sekä vuosisatojen aikana Ruuskanen ja Ruuska.

Ondruska 33, marraskuu 2017

Lyhyesti	2
Puheenjohtajan kynästä	3
Virkistyspäivämme Tanhuvaaran Urheiluopistolla 15.07.2017	4
Sukukokouksen 2018 ennakkotietoja	7
Akvarelleja Kuopion kaupungista 1	8
Ruuskanen-Ruuska -sukuseuran apurahojen haku vuodelle 2018	9
Jäsenhankintakampanja	9
Uamuhetki Ruuskasen torpassa	10
Hienoa sontaa, Vesa Ruuska	12
Muistikuvia Siilinjärveltä, Pertti Ruuskanen	13
Avioton lapsi, Markku Ruuskanen	15
Tietäjiä ja taikoja, Markku Ruuskanen	16
Sukuseurojen Keskusliiton lausuma nimilaista	19

Lehtitoimikunta: Raija Peltola [raijahpeltola\(at\)gmail.com](mailto:raijahpeltola(at)gmail.com), Markku Ruuskanen [markkuj.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi) ja Marita Nygrén [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com)

Ondruskaan osoitetut jutut osoitteeseen: [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com)

Kaikenlaiset tarinat, piirustukset, kuvat ja muistelot lehden lukijoilta, myös siltä nuorimmalta sukupolvelta, ovat tervetulleita lehdessä julkaistavaksi. Mikäli et halua, että juttu julkaistaan kotisivujen nettiversiossa, ilmoita asiasta Marita Nygrénille [marita.nygren\(at\)gmail.com](mailto:marita.nygren(at)gmail.com) artikkelin poistamiseksi.

Jäsenasiat ja osoitteenmuutokset: [vpruuskanen\(at\)outlook.com](mailto:vpruuskanen(at)outlook.com)

Lyhyesti

Kansikuva: Ritva Pesosen Kuopio-aiheinen akvarelli vuodelta 2012. Aiheesta lisää sivulla 8.

Kiitos Ritva Pesonen lähettämistäsi akvarelleista!

Kansikuvan akvarellin myötä Ondruska-lehti toivottaa lukijansa tervetulleeksi Kuopiossa kesällä 2018 pidettävään sukukokoukseen, jonka järjestelyistä löytyy ennakkotietoa lehtemme sivuilta.

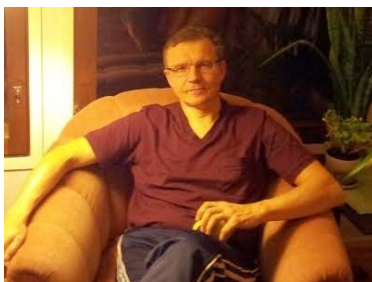
Palautetta on aina mukava saada. Kevään lehdistä

tulleet palautteet ovat poikineet mukavia tarinoita

seuramme jäseniltä. **Kiitos Pertti Ruuskanen ja Vesa Ruuska lähettämistänne jutuista!**

Sukuseuran apurahojen haku on käynnistynyt jälleen. Hallituksen kokouksessa 13.11.-17 päätettiin jäsenhankintakampanjan aloittamisesta. Näihin molempiin löytyvät ohjeet sivulta 9.

Toivottavasti tässäkin lehdessä on jokin tarinointiin innostava juttu!

marraskuu 2017

PÄÄKIRJOITUS

Viileän kesän ja sateisen syksyn jälkeen joulunaika alkaa taas lähestyä, vaikka Etelä-Suomessa lumia on vielä varsin vähän. Kesähelteitä moni sai käydä hakemassa eteläisessä Euroopassa saakka, jos niitä halusi viime kesänä kokea. Vanhan sanonnan mukaan vuoden eivät ole veljeksiä ja siihen uskoen voimme toivoa, että tuleva kesä olisi vähän lämpöisempi ja vähäsateisempi kuin mennyt kesä.

Sukuseuramme virkistyspäivä Savonlinnan Tanhuvaarassa onnistui varsin hyvin ja osallistujat olivat varsin tyytyväisiä päivän antiin. Erityisen hyvilläni olen siitä, että saimme ennätysmäärän nuorempaa sukupolvea mukaan tapahtumaamme. Ohjelmaa oli järjestetty neljässä ryhmässä aikuisille ja nuorisolle oli oma ohjelmansa. Ryhmillä oli neljä erilaista suorituspaikkaa, jotka olivat juuri sopivan vaikeita, että kaikki voivat niihin osallistua iästä riippumatta.

Yhteisenä ohjelmana oli ruokailujen lisäksi päivän kohokohta iltapäivällä, kun saimme kuulla kunniajäsenemme keihäänheittäjä Antti Ruuskasen ja hänen valmentajansa esitykset keihäänheiton valmennuksesta ja Antin urheilijaurasta. Antin uraan on sisällytynyt varsin monia vaiheita ja tilanteita, monia voittoja ja pettymyksiäkin. Innostunein mielin Antti kertoi jatkavansa uraansa ja vastikään saimme kuulla syksyn harjoittelunkin sujuneen hyvin.

Syksyn kuluessa sain osallistua Sukuseurojen Keskusliiton puitteissa Eduskunnan lainsäädäntötyöhön, kun käsittelyssä on uusi varsin vapaamielinen nimilaki. Esityksen mukaan sukunimeksi voitaisiin valita myös vanhemman tai isovanhemman nimestä tai näiden molempien nimistä muodostettu sukunimi tai sukunimiyhdistelmä. Esityksen toisessa kohdassa on esitetty mahdollisuutta antaa vanhemman sukunimiyhdistelmän yksi sukunimi sellaisenaan tai yhdistettynä toisen vanhemman sukunimeen tai toisen vanhemman sukunimiyhdistelmän toiseen sukunimeen. Sukuseurojen Keskusliitto ei kannattanut tällaista valinnanvapauden huomattavaa laajentamista nykyisestä sukunimikäytännöstä, sillä Keskusliitto katsoi tällaisen valinnanvapauden aiheuttavan sukunimijärjestelmän ylläpidon kannalta epäjärjestyttä ja sekaannuksen vaaraa. Tällaisen lausunnon kävin antamassa eduskunnan lakivaliokunnalle, josta kuitenkin ei tuntunut saavan paljon myötätuntoa Keskusliiton esitykselle. Lausunto kokonaisuudessaan on luettavissa sivulla 19.

Olemme jatkaneet sukutietojen täydennystä Ruuskan sukuhaarojen osalta ja tavoitteena on ensi kesän sukukokouksessa päättää sukukirjan kolmannen osan täydennyspainoksesta.

Marraskuun hallituksen kokouksessa päätimme ensi kesän sukukokousjärjestelyistä ja stipendien hausta. Jos jäsen ilmoittaa uuden maksavan jäsenen toukokuun 2018 loppuun mennessä, ilmoittaja pääsee sukukokoukseen ilmaiseksi. Näistä tarkemmin lehdessämme.

Itsenäisen Suomen ensimmäiset sata vuotta alkavat olla täynnä ja joulukuun 6. päivänä voimme tyytyväisinä juhlistaa rakasta isänmaatamme vaikkapa sytyttämällä kynttilät ikkunalaudalle illansuussa.

Hyvää Joulunaikaa kaikille

toivottaa Markku

**Virkistyspäivämme Tanhuvaaran
Urheiluopistolla 15.07.2017**

Keihäänheittäjä **Antti Ruuskasen valmentaja Jarmo Hirvonen** soitti minulle toukokuun lopulla 2016. Jarmo välitti minulle kunniajäsenemme Antin esittämän kutsun sukuseuralle saapua kesällä 2017 Tanhuvaaran Urheiluopistolle, kun Antti ei päässyt osallistumaan Rantasalmen sukukokouksemme Porosalmella.

Sukukokouksessa kerroin Antin viestistä ja uusi hallitus laittoi asian vireille sukuviestin ja facebook- sekä nettisivumme kautta. Ilmoittautumisia saatiin yli 70 hengeltä ja hallitus antoi jäsenelleen Seppo Ruuskaselle tehtävän alkaa valmistelemaan tapahtumaa Tanhuvaarassa, jossa Antti harjoittelee omaa lajiaan Jarmo Hirvosen valmennuksessa.

Seppo kävi paikan päällä valmistelemassa asiaa Annika Hagmanin ja Jarmo Hirvosen kanssa. Saimme tarjouksen tapahtumasta ja kymmenen eri lajin listan, josta hallitus sitten valitsi neljä lajia virkistyspäivän ohjelmaksi. Kun lapsiperheitä oli tulossa lukuisa määrä, niin lapsille päätettiin järjestää oma ohjelmansa.

Paikalle saapui kaikkiaan 67 osallistujaa, joista 17 oli lapsia, mikä on todella ilahduttavan hyvä saavutus. Osa oli saapunut paikalle Savonlinnan Tanhuvaaraan jo perjantai-iltana ja majoittunut urheiluopiston tarjoamissa huoneissa.

Kuva: Yhteistapaaminen auditoriossa

Ohjelmamme lauantaina alkoi **yhteistapaamisella auditoriossa**, jossa **Topi Tarhonen** kertoi Tanhuvaaran historiasta ja opiston monipuolisista palveluista jääkiekkoareenoineen ja urheiluohjaajavalmennuksineen. Opisto on aikoinaan perustettu Viipurin lähelle, josta se joutui siirtymään sitten silloisen Säamingin alueelle kauniille järvenrantapaikalle. Alkuaikoina opisto oli tarkoitettu vain naispuolisille opiskelijoille eikä miehillä ollut asiaa koko opiston alueelle. Nytemmin opisto palvelee kaikkia ja kaikenikäisiä urheilusta ja liikunnasta kiinnostuneita.

Osallistujamme jaettiin viiteen ryhmään perusjakona sukuhaarat, joita oli paikalla Rantasalmelta, Viitasaaren-Kiuruveden tienoilta ja Pohjois-Savon alueelta. Perusjakoa täydennettiin sillä tavalla, että neljässä ryhmässä oli noin 13 aikuisosallistujaa. Lasten ryhmä oli viidentenä. Topi Tarhosen esityksen jälkeen ohjelmassamme oli maittava lounas Espilä-ravintolan tiloissa.

Aikuiden ohjelmassa oli tarkkuuspelit, frisbeegolf, kahvakuula ja omatoiminen minigolfrata, joissa ryhmät kiersivät vuorotellen kolmen vartin pituisia ohjelmia. Tarkkuuspelit käsitti kaksi harjoitusta, joista toinen tehtiin boccien tapaan monitoimihallin sisällä palloilla tapahtuneena tarkkuusheittoina pienissä ryhmissä. Toinen tarkkuuslaji oli curlingin tapainen tarkkuusheitto muovisilla pelivälineillä, joissa oli rullat alla. Niitä heitettiin ryhmittäin kohti ympyrää, johon oli tarkoitus osua keskelle. **Tarkkuuspeleissä** meitä opasti **Tiia Lehtinen**.

Frisbeegolf tehtiin mm. **Jarmo Hirvosen** opastuksella ja siinä harjoiteltiin heittämään muovista fribeegolf-lautasta urheilukentällä oleville viivoille alueille ja kentän laidalla olevaan koriin.

Kahvakuulaharjoitus tehtiin monitoimihallissa ja siinä meitä opasti **Tommi Remes**. Harjoitus aloitettiin lämmittelemällä harjoituspalloa avulla pareittain. Sen jälkeen tehtiin erilaisia kahvakuulaharjoituksia seisten ja makuu-

asennosta nousemalla. Tämä oli kyllä tapahtuman vaativin harjoitus minun mielestäni ja siinä saatiin hikikin jo irti.

Kuva: Kahvakuulaharjoitus monitoimihallissa

Neljäntenä lajina ryhmät kävivät omatoimisesti ilman ohjaajaa läpi urheilukentän laidalla olevan **minigolfradan pareittain tai ryhmissä.**

Ryhmien suoritettua kaksi lajia oli kahvitaun aika ja sen jälkeen oli **tapahtuman kohokohdan aika.**

Antti Ruuskanen ja Jarmo Hirvonen kutsuivat osallistujat urheilukentän laidalla olevaan katsomoon, jossa saimme kuulla parivaljakon esityksen keihäänheiton saloista ja harjoittelusta sekä Antin uran kehityksestä.

Meille selvisi, että Antin haamuheitto ojaan oli tapahtunut juuri meidän edessämme olleella urheilukentällä 16.7.2008. Antti kertoi jo julkisuudessaakin olleen tiedon, ettei hänen olkapäänsä vielä ollut aivan heittokunnossa viime talven leikkauksen jälkeen. Tavoitteena Antilla on kuitenkin päästä vielä täyteen kilpailukuntoon, sillä arvokisoja on tulossa ensi kesänä Berliinissä EM-kisat, vuonna 2019 syksyllä Dohassa MM-kisat ja vuonna 2020 EM-kisat ja olympialaiset Tokiossa. Syksyllä Antti pitää huilitaunon ja harjoittelee jatkossakin Tanhuvaarassa ja kotonaan Pielavedellä, jossa Antin vanhemmatkin asuvat.

Jarmo kertoi, että käännekohta Antin uralla oli vuonna 2011, kun Antti meinasi jäädä pois Daegun MM-kisoista, kun valitsijat olivat jo päätyneet yhden heiton perusteella Sampo Lehtolaan. Tämän kirjoittajan pojan Niko Ruuskasen soitettua Jarmo Hirvoselle Antti teki valituksen urheilun oikeusturvalautakuntaan ja

lautakunnan suosituksesta Antti pääsi kisoihin mukaan. Tuloksena oli yhdeksäs sija ja Antin ura voi jatkua taloudellisten huolien hälvettyä. Jarmo kertoi Antin isän Pekan lähettäneen hamekankaat valinnasta vastuussa olleille Mäkelälle ja Pihlakoskelle, kun valinta oli meinannut mennä aivan pieleen näiden herrojen vuoksi.

Antti kertoi urheilu-uransa alkaneen jo seitsenvuotiaana puisilla kepeillä heittelystä. Ensimmäisen mitalinsa Antti oli saanut Hippohiihdoista nelivuotiaana. Mäkihyppyä hän oli kokeillut korkeudesta K2 metriä ja siitä oli tuloksena ensimmäinen urheiluvamma kyynärpäähän murruttua hypyn seurauksena.

Keihäänheitossa käden toiminta on tärkeää ja sen harjoittelu Antilla alkoi kivien heitolla kivenkeruussa pellolla. Vuonna 1988 Tapio Korjuksen voitettua olympiakultaa keihäänheitossa Antti jätti muut urheilulajit ja alkoi keskittyä keihäänheittoon. Miesten keihään paino on 800 gr ja naisten 600 gr. Nuoremmat urheilijat heittävät 700 gr. keihäällä, joka sekin nähtiin Antin keihään rinnalla, kun paikalla osallistujana oli nuori heittäjä lupaus Tatu Hiltunen, joka on heittänyt nuorten keihästään jo 79 metrin verran.

Kuva: Antti näyttää askelia

Käden ote keihästä voi olla kolmella tavalla. Keihäs on joko etusormen ja peukalon välissä, tai etusormen ja keskisormen välissä taikka keskisormi voi myös olla keihään takana. Juoksuaskeleiden määrä radalle asetetun merkin jälkeen voi sekin vaihdella. Aiemmin Antilla oli viiden askeleen tekniikka, joka nyt on muuttunut seitsemän askeleen tekniikaksi. Saksalaisten heittäjien nykyinen vauhti ennen heittoa perustuu nopeaan juoksu-tyyliin, millä on saatu

hyviä tuloksia.

Antti kertoi matalan heittotyyliinsä perustuvaan hänen ajoitustekniikkaansa. Hän pitää siitä, että aina viimeisellä heitolla heittäjällä on selkä seinää vasten, millä hän on usein saavuttanut parhaat heittotuloksensa. Vielä Antti kertoi, että ennen heittoa tukijalkaan kohdistuu valtava monen sadan kilon paine, mikä monesti aiheuttaa polven kanssa ongelmia monelle urheilijalle. Kysyttäessä Antti kertoi hyvin tulewansa toimeen parhaan kilpailijansa Teron Pitkämäen kanssa ja heittäjien parivaljakko on hyvin usein kisoissa majoitettuna samaan huoneeseenkin. Antti totesi savolaiseen tyyliinsä lopuksi Teron olevan melkein hänen toinen morsiamensa kisamatkoilla.

Hyvän esityksen päätteeksi Antille ja Jarmolle annettiin muistoksi sukulaisten kutomat villasukat ja Oulun polliisin pienoisveistos.

Antin parhaat saavutukset ovat Lontoon olympiakisoista 2012 aikanaan saatu pronssimitali, joka vielä parantui hopeamitaliksi ukrainalaisen hopeamitalistin käyrttyä dopingista myöhemmin tehdyissä uusintatesteissä. Anttihan on varmasti maailman ainoa keihäänheittäjä, joka on palkittu talvikisoissa hopeamitalilla, joka hänelle sitten luovutettiin Lahden viime talven MM-kisoissa. Zürichin EM-kisoissa 2014 Antti sai tuloksellaan 88,01 kultamitalin.

Osallistujista monet jäivät vielä tapahtuman jälkeiseksi yöksi majoittumaan sen jälkeen, kun tilaisuuden jälkeinen päivällinen oli nautittu. Kaikki ohjelmanumerot onnistuivat hyvin ja osallistajat tuntuivat olleen hyvin tyytyväisiä tapahtumaamme. Tämä tuli esille myös lauantai iltana monesta suusta, kun parikymmentä osallistujaa istui iltanuotiolla paistelemassa makkaraa. Parhaat istuivat puolille öin. Ilma oli hieno, järvi tyyni, maisemat hienot, nuotio loimusi, juttu luisti ja vesilinnut pitivät ääntä. Osallistajat saivat nauttia todella upeasta kesäillasta.

Kuva: Iltanuotiolla

Erityiskiitokset onnistuneesta tapahtumasta Sepolle sekä Tanhuvaaraan Annika Hagmanille, Jarmo Hirvoselle ja kunniajäsenellemme Antille!

Ensi kesänä Kuopion sukukokouksessa 11.8.2018 valittava hallitus saa mielestäni alkaa miettimään uuden liikuntatapahtuman järjestämistä vuodelle 2019, kun intoa tällaisiin tapahtumiin näyttää olevan kiitettävästi.

Kuvat ja teksti

Markku Ruuskanen
Rantasalmen Hiismäen Ruuskasten sukuhaara
taulu 420

Kuva: Lasten ohjelmassa oli mm. seinäkiipeilyä

Sukukokouksen 2018 ennakkotietoja

PÄIVÄOHJELMA 11.08.2018

Paikkana on **Hotelli Iso-Valkeinen, Kuopio**
(Majaniementie 2, Kuopio)

- ▶ lounas, sukukokous ja iltapäiväkahvit

ILTAOHJELMA

Illansuun ohjelma

- ▶ Puijon tornilla käynti
- ▶ Ortodoksimuseo Riisan käynti
- ▶ Bussikuljetukset (toivon mukaan pyörähtää mualiman navan ympäri)

Osallistumismaksut

- ▶ aikuisilta 50 € hengeltä
- ▶ 40 € hengeltä, jos ilmoittaa museokorttinsa numeron ilmoittautumisen yhteydessä
- ▶ 25 € lapset 5-15 vuotta
- ▶ alle 5 vuotiaat pääsevät ilmaiseksi mukaan
- ▶ 0 euroa, jos seuran jäsen ilmoittaa uuden maksavan jäsenen sukuseuraan toukokuun loppuun mennessä

Hotellilla on varattuna 30 huoneen **majoituskiintiö** 11.-12.8, tarvittaessa myös 10.8.2018.

Yhden ja kahden hengen huoneita 85-120€ huoneesta riippuen.

Hotellin puhelin 017 539 6501 ja sähköposti:
sales2(at)isovalkeinen.com
nettisivu www.isovalkeinen.com

*Hotelli IsoValkeinen sijaitsee n. 5 km päässä
Kuopion keskustasta Iso-Valkeisen rannalla,
Savon valtatie varrella.*

Kuva:<http://www.finlandiahotels.fi>

*Kuva: Ritva Pesosen
akvarelli vuodelta 2012*

Kuvassa oleva Kuopion Tuomiokirkko on keskeisellä paikalla Kuopiossa. Kauppakatu ja Minna Canthinkatu sivuavat kirkkoa molemmin puolin. Laiva, jonka olen kuvannut kirkon eteen, on muistikuva lapsuudesta. 1940-luvulla sisävesiliikenne oli vielä vilkasta. Sota-aikana kuljin äidin kanssa saaresta sisävesilaivalla kaupunkiin. Laivalla juotu punainen limonadi oli matkan kohokohta. Laivojen nimistä muistan mm. Vehmersalmi ja Pieksänkoski. Perheeni asui läheisessä Säyneensalossa, josta kuljettiin myös sisävesilaivalla kaupunkiin. Sisävesilaivat veivät saarelaisten täydet maitotonkat meijeriin ja meijeri lähetti tyhjät tonkat laivalla takaisin lähes päivittäin.

Posti kulki myös sisävesilaivalla.

Lapsena juoksimme kovaa vauhtia paljain jaloin laivarantaan, jotta ehtisimme ennen laivan ”huutelo” laiturille. Pojat ottivat vastaan laivasta heitetyt köydet ja niin alus kiinnittyi laituriin, Säyneensalossakin oli kaksi laivalaituria toinen Vaajasaloo vastapäätä ja toinen saaren eteläpuolella. Kumpaisestakin on vain muisto jäljellä.

Ritva Pesonen

*Heikki Ruuskasen ja Margareta Ylösen sukuhaara
taulu 884*

Seuraavassa lehdessä saamme nauttia lisää Kuopio-
aiheisista akvarelleista

Ruuskanen-Ruuska -sukuseuran apurahojen haku vuodelle 2018

APURAHATIEDOTE

Ruuskanen-Ruuska sukuseura ry julistaa haettaviksi apurahoja

- ▶ ammattiin valmistavien oppilaitosten opiskelijoiden tukemiseen ja
- ▶ sukuun liittyvien tutkimusten tekemiseen tai sukututkimukseen liittyvään koulutukseen osallistumiseen

Apurahoja voivat hakea Ruuskanen- ja Ruuska sukuihin kuuluvat henkilöt

- ▶ henkilöt vanhemmat tai esivanhemmat on merkitty sukuseuran henkilörekisteriin

Apurahoja voivat hakea **aikaisintaan toisen vuoden opiskelijat**, joilla on suoritettuna vähintään 40 opintopistettä tai niitä vastaava opintomäärä. Jos on kyse yhden vuoden tai alle sen kestävästä opiskelusta, opintojen tulee olla kokonaan suoritettuna.

Apurahat on käytettävä **opintojen tai tutkimuksen rahoitukseen**.

Hakuaika on **1.1.-28.2.2018**.

Apurahojen jakamisesta päätetään talven aikana hallituksen kokouksessa ja ne jaetaan kokouksen jälkeen.

Apurahahakeminen tehdään täyttämällä **apurahaa koskeva lomake** ja liittämällä siihen **tarvittavat liitteet**.

Lomaketta on saatavissa nettiosoitteesta:
<http://www.ondruska.fi/>

email: markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi
tai postitse osoitteesta Ruuskanen-Ruuska
Sukuseura ry, Vaaratie 4, 05200 Rajamäki

Lomakkeen ja liitteiden palautusosoite:

Ruuskanen-Ruuska Sukuseura ry, Vaaratie 4,
05200 Rajamäki

Jäsenhankintakampanja

Rantasalmen sukkokouksessa 2016 asetettiin tavoitteeksi seuran jäsenmäärän kasvattamisen 300 jäseneseen 2018 sukkokoukseen mennessä.

Tällä hetkellä seuramme jäsenmäärä on n. 280. Niinpä hallituksen kokouksessa 13.11.2017 pohdiskeltiin keinoja, uusien jäsenien saamiseksi sukuseuraamme. Päätettiin, että **jokainen, joka ilmoittaa uuden jäsenen sukuseuraan toukokuun 2018 loppuun mennessä, saa palkinnoksi maksuttoman osallistumisen kesän 2018 sukkokoukseen.**

Jäsenyys seuran sääntöjen mukaan

▶ Sukuseuran varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä jokainen 15 vuotta täyttänyt henkilö, joka isän tai äidin puolelta on sukuihin kuuluva tai joka avioliiton, avoliiton tai siihen verrattavan rekisteröidyn parisuhteen kautta on siihen liittynyt.

▶ Seuran jäseneksi voidaan hyväksyä myös muu sellainen henkilö, joka on sukuseuratoiminnasta kiinnostunut.

▶ Sukuseuran jäsenet hyväksyy hallitus. Jäsenyys alkaa, kun hallitus on jäsenyyden hyväksynyt ja jäsenmaksu on maksettu sukuseuralle.

▶ Sukuseuran ainaisjäseneksi katsotaan henkilö, joka on yhdellä kertaa suorittanut sukuseuralle vuotuisen jäsenmaksun viisitoistakertaisen

Jäsenmaksun suuruus tällä hetkellä on 20 €.

Uudet jäsenet ilmoitetaan Veli-Pekka

Ruuskaselle

Korppaanmäentie 16 B 17, 00300 Helsinki

Email: vpruuskanen@outlook.com

p. 050 3111 377

Uamuhetki Ruuskasen torpassa

Jatkoa edellisessä numerossa aloitettuihin
Ruuskasen torpan tunnelmiin

Arvoisa Ruuskasten sukuun kuuluva! Ota hyvä asento pehmeässä nojatuolissasi, nosta jalat pöydän reunalle, rentoudu, sulje silmäsi. Siirry ajatuksissasi kolmekymmentäluvun kaikkia mukavuuksia vailla olevaan maaseudun savolaiskotiin. Älä anna häiritä russakan, joka on pöydältä jalkaasi ja rintamustasi pitkin nousemassa kohti kaulaa. Villasukkaan pesiytynyt lutikka puraisi pohkeestasi, ei haittaa. Kun olet tältä osin täydellisessä nirvanassa, aloita toinen Ruuskas-runon luku.

Asko Ruuskanen

Mikko Paavonpoika Ruuskasen ja
Valpuri Hakkaraisen sukuhaara taulu 1206

Uamuhetki Ruuskasen torpassa

Valoväläkkeessä nousevan aaringon
puul latvat ne alakaa kylypee,
kun kolomatta kertoo kiekassu on
tuo Ruuskasen kukkoi ylypee
tualle Tuavetti Ruuskasem perreelle,
jotta saes sej jo viimein herreelle.

Vuam makkeesti väk vielä torpassa makkoo,
sieltä Tuavetin korsnaus kuuluu vua.

Nyt valosaks kääp pihatanner tua,
ku aarinko kohhoo harjun takkoo
jo valasoo vanahoo harmoota lattoo
ja navetan olokista kattoo.
Vielä vieressä aetan kynnyksen
vesjhelemiä kirkkaeta heinässä kiiltää,
kum piäskynen ilosena siritellen
tuvar räästäästä irtoo ja ilimoo viiltää.

Ja harjul laejassa linnuttii
yks tosesa jäläkeeh herree,
mikä milläi iänellä tervehtii
tuota aaringon kultasta kerree.

Ja kun kukkoi torpan ikkuna alla
sylet levälläsä aejalla seisoo,
siinä iänellä kaikkein kirkkaemmalla
vielä viimesev värssyv veisoo,
jopa sillojn unesa loppuun näk
tuvan sängyissä Ruuskasen torpav väk.

II

Siinä emäntä se ensinnä herree,
alushamettasa kokkoon kerree,
ylj Tuavetin ihteessä sängystä viäntää,
kun tua vielä kerran kylykee kiäntää.
Ja kun suap siinä lattian jalakaesa ala,
niin kelepoopa kahtoo } istu ja pala }
tuota Ruuskasen eukor ruhho,
joka lämpöö ja terveyttä uhho.
Vaekka ruustinnaks ihan kelevata voes,
jos pappilan salliin siirtee se oes.

Alushammeesa kaalusta kuopasten
sekä kumpoohii kylykeessä ruopastsen
Kaesa makkeesti kerran haakottelloo,
vähä sieltä, vähä tiältä vielä ruopottelloo,
tukar rippeitä kokkoon kiärii.
Siinä tuntoopa kahvij jannoo.
Kohta pannun kansa jo hiärii
sekä tulta sen alle pannoo.

Kohta pannun kansa jo hiärii —

Piirros: Oki
Räisänen
kuvitusta
kirjaan
Sanarrieskoo

Kul liikettä tulloo tuppaan näen,
niin kitinätä kuuluu kätkyestäi.
Sieltä perreen nuorin se iäntää.
Ja Kaesa sem potulle nostaen
märät alaset kätkyel laejalle kiäntää.
Siinä vanahan kengän nurkasta jostai
se älyää mukulalle kätteen antoo.
Tua alakaa purra kengän kantoo.
Ja Kaesa se tuasiisa raahassa näen
suap kiäntyä mustaam pannuun päen.

III

Jopa nurkasta jostai kuuluu iän
yhem poejam mukulan pellavapiän,
joka äetiä kuhtuin sirkein silimi
jo valaveillaolosa antaa ilimi.
Tuolla tosesassa nurkassa istuillaan
yks silimijä nyrkillä hieroen
siinä koettaa kohta jo noustessaan
} koko elämätä vähä kuv vieroen }

eikö itkusta kiini jo saes;
paha unj sitä vaevata taes.

Yhä enemmän niiv vuan näetä,
näetä pörrösiä pellavapäetä
sieltä alakaa nousta nurkistaa.
Mikä minnij näkösenä kurkistaa,
että oeskoo ulukona korree siä.
Ja kun silimä ei muuta ku hyvvee niä,
} voepa voe sitä riemua senttä!
Kohta pentuil lauma se lentää
siitä pellolle, että huiskaa vua
siinä paejah helemat ja tömisee mua.

IV

Ja jo on siinä penkillä pitkällä
tuo vanahin poekai pitkän tovin
ylösnoua haatonna mielessää,
vuav vaekeelta tuntuu kovin.
Jopa viimen hittaaasti pystyyv viäntyy,
piä sev verral laeskasti unisena kiäntyy,
että silimätyks suap siinä kelloo.
Ja kynnäsvarsin pöytee vasten
poeka se nousua toeste lasten
tylsänä toljottelloo.

Vielä pankolta näkky kintut jonnij.
Siellä tyttö se makkoo mahallaa.

On nukkuvinnaa, vaekka valaveilla onnij
ja pitkän aekoo se nuin tahallaa
yhä äetisä antaa häkiä vua }
niim mukavalta korvissa tuntuu tua.
Siinä veltoks ku oekeen herkii,
vähä untai siepata kerkii,
kun kuuluu tuas: "no, kuuletko, so,
etkö siitä nyt alemmaks suorii jo!"

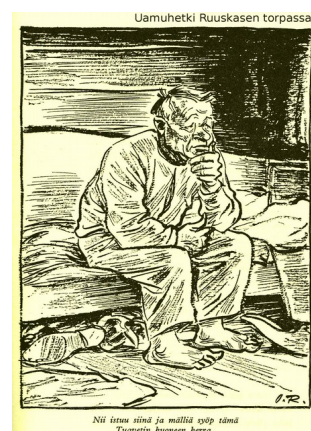
Eikä maha siinä ennee mittää.
Ylös nousta vuan siitä pittää,
vaekka lyhyeltä tuntuu tuakii yö,
ja on eissä se ikävältä tuntuva työ.

V

Kun kaekki on näen ylösnousussaan,
niin Tuavij aevinahousussaan
} ku ensin ov venytelly tarpeeksee },
siitä nousoo sängyssä istuillie.
Sylen ensinnä pitkän riiskaattaa,
poes perskat suustasa piästää.
(Väen erreyksessä se huulessaa
ylj yön sitä herkkua siästää.)
Ja kun kopeloep sormin se ikkunal laetoo,
jopa näpit sen sattuu mälliin.
Sem pistää ikenej ja huulev välliin,

sitä alakaa hartaana haatoo.

Nii istuu siinä ja mälliä syöp
tämä Tuavetin huoneen herra,
joka yhdessä asiassa laavalta lyöp
koko pitäjäv varmaan kerran:
Se alakaa jo torpal lasten luku
koko pitäjän suurin olla vuan.
Kyllä kerran Tuavetin siunattu suku
se levvii nii että täättää muan.
Tämä Tuavetti siitä on ylpee kovasti,
että jälelle oj jännynnä ite jo rovasti:
ku ei sillä oo tok vasta
sen enempee kun kymmenel lasta.
Näetä miettinä on näen yhenij kerra
tämä toemekas Tuavetin huoneen herra.

Piirros: Oki
Räisäsen
kuvitusta kirjaan
Sanarrieskoo

Nyt Tuavi se olloosa tutkii tovin:
ulos pirtistä lähtöö tärkeenä kovin.
Ja kun asetakse torppasa nurkam pieleen,
jopa päivän työt siinä johtuu mieleen.
Ja kun silimä se tiukkana kahteloo
työmaeta ja torpal liäniä,
niin korva se laeskana kuunteloo
monenllaesia luonnon iäniä
metäm puolelta laalua lintusten,
kun ne soettaa ja tirskaa ja tiuskaa,
tuolta pahnasta vinkuva porsaehen,
jotka toestesa kanssa kiuskaa.

Pihamualta jo kuuluu pentuin porua.
Iham pittää Tuavetin niitä jo torua,
yks kanoja ku ajjaa takkoo,
yks porsaan altaassa makkoo,
parj muullaesta pahhoo tehvel liehuu.

} Vuan Kaesalla pannu jo lie'ellä kiehuu.
Se ihanniinku merkkinä mieleen piirtyy,
että uamusta aeka se päivään siirtyy.

Kalle Väänänen: Sanarrieskoo

Hienoa sontaa

Kuulun jonkinmoisiin Ruuskan suvun vääräleukiin. Isäni suku oli kotoisin Viitasaaren Huopanasta. Lieko sieltä tullut perua tuo suunsoitto ja intohimoinen kalastuskin.

Poikavuosista asti on esiintymis- ja huumorin vimma mieltäni raastanut. Päätoimisena imitaattorina ja koomikkona olen viimeiset 17 vuotta suuhun pantavat pöytään saanut.

Viimeisessä sukulehdessä ollut Kalle Väänäsen runo Taavetti Ruuskasen eukosta nauratti kovasti ja sain idean lähettää omia juttujani myös sukulaissielujen silmäiltäväksi. Näillä tarinoilla olen rasittanut myös Jämsän Seutu lehden lukijoita. Samalla nostan hattua kaikille Ruuskille ja Ruuskasille sekä sukuseuran vetäjille ja aktiiveille, hienosti tehdystä työstä. Mukavaa eloa!

HIENOA SONTAA

Valtaapitävät kun haluavat höynäyttää kansaa kunnolla, niin oikein porukalla keksivät mitä oudoimpia sanoja ja lauseita. Teinpä saman, muutin arkikieltä hienoksi sonnaksi.

Tein polttopuita pariksi vuodeksi = Yhtymämme ydinosaamisalueeseen kuuluva lähienergian tuotanto oli menestyksellistä myös edelliseen vuosineljännekseen verraten. Tulos päätettiin kokonaisuudessaan käyttää lämmöntuotantoon seuraavien 8 kvartaalin ajan.

Olen persaukinen enkä pysty maksamaan laskujanne toistaiseksi = Tulonmuodostukseni

on lähikuukausien ajan negatiivinen. Suoritteiden käsittelyssämme on ruuhkaa. Odotus-aikanne kasvuennuste on kuitenkin positiivinen.

Poliitikot puhuvat ihan satuja = Eduskunta aktivoi fiktiivistä varhaiskasvatusta. TATU JA PATU saavat kilpailijakseen KIKYN JA SOTEN.

Minulla on nuha = Itsearvioon perustuvan diagnoosin pohjalta totean, että hengitysaukkoni valuma on kohtuuton.

Lähden Lappiin kaivamaan kultaa = Toteutan osaltani työvoiman liikkuvuus-suositusta suorittaen siirtymän pohjoiseen ulottuvuuteen toimittaakseni raaka-aineita, jotka tuovat vakautta valuutta- ja osakemarkkinoille.

Laskettelen Himoksessa = Toteutan välineellistettyä itsevihdytystä olosuhteissa, jotka ovat otolliset gravitaatioteorian hyödyntämiselle Tampere-Jyväskylä kasvukäytävän solmukohdassa.

Minulla on ripuli = Ruuansulatuksessani esiintynyt akuutti häiriötekijä aiheuttaa tihtentyneen tarpeen toimittaa ainesosia Jämsän Jätevesilaitoksen prosessointiin.

Auoin päätäni nakkikopilla ja sain turpaan = Nauttimani virvokkeet yliaktivoivat verbaalista ilmaisuani ja sain tilaaja-tuottajamalliin perustuvan palautteen.

Eukko käski häipyä hevonkuuseen = Avioliittomarkkinoiden toinen osapuoli käynnisti yllättäen YT-neuvottelut esittäen majoitusta avoimen ekosysteemin piirissä, jossa on reaaliaikainen ja läpinäkyvä toimintaympäristö.

Palautin pullot kauppaan, miettien mitä ostaisin rahoilla = Pariisin sopimukseen perustuen toteutin henkilökohtaista kierrätystä miettien saamalleni pääomalle varainhoitoratkaisua

Vesa Ruuska

Viitasaaren Huopanan kylän Ruuskia

Muistikuvia Siilinjärveltä

”Löysin Sukuviestitä no: 31 kiinnostavan artikkelin Paavo Ruotsalaisesta ja Musiikkiteatteri Kapsäkistä. Viimeistään viimeistä kappaletta lukiessani heräsin, kun näin mummoni Justina Kokkosen ja ukkini Heikki Ruuskasen nimet.

Tämän innoittamana aloin muistelemaan lapsuus- ja nuoruusaikojani Siilinjärvellä ja pistin jotain paperille Muistikuvia Siilinjärveltä.” Pertti Ruuskanen

Suuret kiitokset Markku Ruuskaselle sukututkimustyöstä. Sukutauluista onnistuin selvittämään sukujuureni Vaivionniemen Heikki Ruuskaseen. Kiitokset myös muille tutkijoille, sukuseuran aktiiveille ja Sukuviestin toimittajille.

Siilinjärven kunta perustettiin vuonna 1925 Kuopion maalaiskunnan, Maaningan ja Nilsin sivukylistä. Lähes kokonaisuudessaan Vaivionniemi siirtyi tuolloin Nilsin kunnasta Siilinjärven kuntaan.

Varhaisimmat muistikuvani ovat vuodelta 1955, jolloin olin isäni Paavon (taulu 1526) kanssa hakemassa Jere-nimisellä hevosella päreitä Koivusaaren tien varrelta pärehöylämöstä. Jere oli menettänyt kuulonsa sodassa Syvärin seutuvilla, mutta totteli hyvin ohjaksia. Uudet päreet naulattiin Hamulan kotitilallani maakellarin uuteen kattoon. Hamula kuului ennen vuotta 1925 Maaningan kuntaan.

Siilinjärvi oli vielä 1960-luvun loppupuolella saakka samanlainen ”kuten ennenkin”. Kirkko mäellä, Kalevi Savolaisen kauppa jyrkässä rinteessä ja rautatieasemaa vastapäätä Tuhkasen kirjakauppa. Mantun kenttä ja Kuilun monttu olivat urheilukeskuksia. Koivuniemi oli juhannuksenviettopaikka Tarinaharjun kupeessa. Vanhin veljeni Jaakko pelasi pesäpalloa 1950-luvulla kopparina Siilinjärven Ponnistuksessa eli SiiPo:ssa. Samassa joukkueessa pelasi myös yksi kirkkoherra Yrjö Abraham Alikosken

pojista. Jaakko kertoi kerran kirkkoherran nuhdelleen häntä muutama vuosi aiemmin rippikoulussa läksyjen osaamattomuudesta: ”Sinäkin Paavo Ruotsalaisen sukulinainen, etkö osaa hävetä?”.

Koulumatkat Hamulasta Siilinjärven yhteislyseoon, aiempaan Salmin keskikouluun, sujuivat hyvin 1960-luvulla polkupyörällä. Kovalla pakkasella kuljettiin kouluun linja-autolla nykyisen kauppakeskuksen kohdalla olleelle linja-autoasemalle ja siitä jalkaisin edelleen rautatieaseman ohi kouluun. Kymmeniä kertoja oppilaat konttasivat koulumatkoillaan tavarajunien alitse tai kiipeilivät puskureita pitkin junan toiselle puolelle. Ihme, ettei kukaan jäänyt junien alle tai loukkaantunut. Höyryveturit asemalla olivat niin mielenkiintoisia, että tunnilta myöhästymisiäkin sattui. Sinisten kiskobussien eli ”Lättähattujen” läpi kuljettiin avaamalla vain ovet, jos ne sattuivat olemaan asemalla koulutien kohdalla.

Salmin keskikoulu oli perustettu Siilinjärvelle vuonna 1944. Seudulle tuli paljon kotinsa ja kotiseutunsa menettäneitä ihmisiä Salmin kunnasta ja he toivat Salmissa toimineen koulun nimen mukanaan. Laatokan pohjoisrannalla sijaitseva Salmin kunta jouduttiin luovuttamaan Neuvostoliitolle sodan seurauksena.

Kuilu oli talviurheilukeskus. Sen pujottelurinne oli niin jyrkkä, että ”siililäiset” oppivat väkisin pujottelemaan. Siilinjärven Ponnistus oli pitkään maan paras slalomseura. Lajin menestykseen vaikuttivat myös hyvät valmentajat ja iso innokas harrastajamäärä. Kaimani Pertti Ruuskanen oli alppihiihdon eri lajeissa 7-kertainen Suomen mestari 1970-luvulla. Myös Heikki Ruuskanen menestyi hyvin. Nykyinen 5-tie Siilinjärven keskustan kohdalla on rakennettu suurelta osin Kuilun montun kohdalle. Tien lounaispuolella on havaittavissa vielä vaatimaton painanne aiempaan monttuun verrattuna.

Vuonna 1962 juhannusaattona Koivuniemessä kuuluttaja ilmoitti: Pentti Nikula on hypännyt

seiväshypyssä uuden maailmanennätyksen 494 cm. Se oli ikimuistoinen juhannusjuhla keskenkasvuiselle pojalle. Siitä tuli monien pikkupoikien lempiharrastus. Metsästä kaadettiin sopiva puu seipääksi, rakennettiin sahajauhoista pehmikkeet alastulon kohdalle ja sahalta haettiin rima ja tehtiin telineet. Ja sitten hypeltiin monina kesinä seivästä.

Siilinjärvi tuli tutuksi monin eri tavoin. Hiihdettiin ja hypättiin talvisin Siilinjärveltä Maaningalle johtavalla harjulla. Itse teimme ladut ja hyppyrimäet. Pesäpalloa pelattiin Mantun kentällä ja Hamulan kansakoulun kentällä. Pelimatkoja tehtiin ympäri maakuntaa. Kerran teimme matkan polkupyörillä Nilsiin Pisan vuorelle. Sunnuntaina puolen päivän maissa kasasimme telttamme ja pyöräilimme kotiin Hamulaan, otimme välipalaa ja sitten pyörällä pesäpallo-otteluun Mantulle. Emmepä tuolloin tienneet, että olimme päivällä ohittaneet Pajulahdessa risteyksen, josta tie lähti Vaivionniemeen omille sukujuurilleni.

Vuonna 1968 Rikkihappo Oy (myöhemmin Kemira Oy ja Yara) rakensi tehtaitaan ja apatiittikaivostaan Kuuslahteen. Kävin töissä ennen armeijaa rakennuksilla polkupyörällä Hamulasta. Siitä alkoi tulevan ammattini ensivaiheet ja päädyin jo 1974 asumaan vaimoni Hilkan kanssa Vantaalle. Jäin eläkkeelle muutama vuosi sitten käyttöpäällikön tehtävistä YTV:stä, nykyisestä HSY:stä.

Saatuani selville sukuhaarani, kävin seuraavana kesänä poikani Jarkon kanssa Vaivionniemessä. Hyvin oli Heikki Ruuskanen osannut arvostaa kaunista maisemaa valitessaan asuinpaikkansa. Näin on varmaan käynyt muidenkin sukuhaarojen esi-isien kohdilla. Vaivionniemi alkaa Pajulahdesta ja eteläkärjessä olevan Ruuskansalon (Saarikylän) kanssa sen yhteispituus on noin 10 km. Ruuskansalo sijaitsee noin 6 km Siilinjärven keskustasta suoraan itään ja noin 4 km Rissalan lentokentältä pohjoiseen.

Vanhemmillani oli tapana käydä kesäisin kyläilemässä mummoni Justiina Lyydia Kokkonen kotipakalla Levämäessä Nilsin Syvärilässä

sekä Aholansaareissa. / Sukuviesti 31

Kuva: Heikki ja Justiina Lyydia Ruuskanen /Taulu 1525)

Tuntuu ihmeelliseltä, että satoja vuosia aikaisemmin esi-isämme ovat eläneet samoissa kauniissa maisemissa, jotka vuosikymmenten ajan näimme kovin tavallisina. Vasta kauempaa katsottuna ja aikojen saatossa maisemat näyttävät muistella entisestä kauniimmilta ja palautuvat uudelleen mielikuviin.

Pertti Ruuskanen
*Vaivionniemen Heikki Ruuskasen sukuhaara
taulu 1549*

Avioton lapsi

Lasten hankkiminen oli hyväksyttyä ainoastaan avioliitossa oleville henkilöille pitkälle 1900-luvulle saakka sekä lainsäädännön että sosiaalisten normien mukaan. Naimattomien naisten elämään aviottoman lapsen syntymä vaikutti kielteisesti. Tästä seurasi sosiaalisen aseman laskua ja paheksuntaa elinyhteisössä. Lisäksi avioton lapsi aiheutti taloudellisia ongelmia. Ellei lapsen äiti pystynyt avioitumaan lapsen isän tai jonkun muun miehen kanssa, lapsen elatus ja omakin elämä oli vaikeuksissa.

Menneinä vuosisatoina aviottoman lapsen äidit turvautuivat omiin vanhempiinsa, jos he sattuivat olemaan sellaisessa taloudellisessa asemassa, että pystyivät tyttärtään auttamaan. Piian pesti maataloissa oli myös hyvin yleinen tapa hankkia elatusta naimattomana naisena. Kunnan köyhäinhuoltoon tuli avuksi 1900-luvulle tultaessa joissain tapauksissa ja köyhäinhuotolaki vuonna 1922 tuli säätämään heikoimmassa asemassa olevien tilannetta.

Ennen köyhäinhuotolain säätämistä äiti lapsineen saatettiin antaa vaivaisruodun määrittelemiin taloihin elätettäväksi. Heikoimmassa asemassa olevia lapsia joutui myös huutolaisiksi halvimmalla hinnalla huutaneille kasvatusvanhemmille. Lastenkoteihin aviottomia lapsia joutui niin ikään 1900-luvun alkupuolella joissain tapauksissa.

Elatusapua maksettiin luontaistuotteina

Paras ratkaisu aviottoman lapsen elatukseen oli isän maksama elatusapu. Useissa tapauksissa kuitenkin elatusta piti hakea käräjien kautta aviottomalle lapselle. 1800-luvun loppuvuosikymmeninä avioliiton ulkopuolella syntyi lapsista 6-7 prosenttia ja 1920-luvulla osuus nousi 9-10 prosenttiin lapsista. Usein äidille saattoi syntyä useampiakin aviottomia lapsia. Esimerkiksi vuonna 1796 syntyneelle Maria

Heikintytär Ruuskaselle syntyi Pohjois-Savossa

kolme aviotonta lasta vuosina 1820-1840. Lapsikuolleisuus oli yleistä 1800-luvulla ja Maria lapsista vanhin Olli kuoli kaksivuotiaana rokkoon ja keskimäinen Heikki kolmi- vuotiaana vesitautiin 1830. Kolmas poika Ananias eli aikuisikään saakka ja muutti renkinä Kuopioon.

Lapsen elatus perustui pitkään 1734 vuoden lakiin, jonka mukaan lapsen vanhemmat ovat velvollisia tarjoamaan tarpeellisen elatuksen ja kasvatuksen, kunnes tämä elättää itsensä. Laissa määriteltiin salavuoteudeksi esiaviollinen suhde kahden naimattoman henkilön välillä. Jos toinen parista oli avioliitossa, oli kyse huoruudesta ja jos molemmat olivat tahoillaan avioliitoissa, kyse oli kaksinkertaisesta huoruudesta. Nykyisin käytössä olevan avoliiton edeltäjä oli suhde, jossa henkilöt asuivat yhdessä olematta sukua keskenään tai avioliitossa. Tällöin eri sukupuolta olevien henkilöiden liittoa kutsuttiin ”susipariksi”. Näillä henkilöillä saattoi olla useitakin avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia.

Markku Ruuskanen

Vilho Sjöström: Huutolaispoika
Kuva:www.artnet.com

Kuva: Emmi Lahti Järvenpään sukukokouksessa

Järvenpään sukukokouksessa 2012 kuulumme Emmi Tittosen (nykyisin Lahti) mielenkiintoisen esitelmän taikuudesta 1700-luvulla. Emmi Lahti on saanut taikuustutkimuksensa valmiiksi ja hän väitteli Jyväskylän yliopistossa tohtoriksi 16.1.2016. Tässä jutussa esittelen Emmin tutkimustuloksia taikuudesta ja siihen liittyvistä ilmiöistä.

Taikuus ja noituus

Väitöskirjan alussa on määritelty tieteellisesti noituuden ja taikuuden ero. Noituudella tarkoitetaan pahantahtoisessa tarkoituksessa tehtyjä tekoja, jotka tehtiin niin sisäsyntyisen voiman kuin jonkin supranormaalin voimankin avulla. Noituus onnistui usein kiroamisien ja uhkauksien avulla eikä siinä yleensä tarvittu ulkoisia apuvälineitä.

Taikuus puolestaan tarkoittaa hyvää tarkoittavaa maagista toimintaa. Taikauksella tarkoitetaan uskoa yliluonnollisten voimien vaikutukseen maailmassa. Taikuudella voitiin yrittää parantaa sairaita, etsiä kadonneita tai varastettuja esineitä ja varkaita. Taikuudella suojattiin karjaa sen lähtiessä keväällä laitumelle ja sen avulla parannettiin metsästys- ja kalastusonnea.

Taikuudessa käytettiin erilaisia esineitä, joita usein varastettiin kirkkoista ja hautausmailta. Kirkkojen katsottiin olevan pyhiä tiloja. Hautausmaiden katsottiin olevan pyhitettyjä alueita, joihin oli haudattu vainajia, joilla oli uskomusten mukaan yliluonnollisia voimia. Haudattuja vainajia nimitettiin kirkonväeksi tuomiokirjoissa. Kirkonväki käsitteenä piti sisällään myös kirkon ja siihen liittyvän pyhän voiman.

Taikuus on rikos uskontoa vastaan

Vaikka taikuus oli esivallan ja lakien ankarasti kieltämää 1700-luvulla, se oli kuitenkin osa ihmisten arkea. Maagisten toimien katsottiin olevan rikkomuksia Jumalaa vastaan ja vaarallisia yhteiskunnan ja yhteisön hyvinvoinnin kannalta. Monissa Euroopan maissa seurauksena taikuudesta oli kuolemanrangaistus, mutta myös vankeus- ja sakkorangaistuksia oli käytössä.

Taikuus määriteltiin rikokseksi Ruotsin valtakunnan laissa vuonna 1734 ja rangaistuksena oli periaatteessa kuolemanrangaistus, mutta rangaistuksia lievennettiin sakoiksi tai vankeudeksi ylemmissä oikeusasteissa. Lailla haluttiin suojella kristillistä uskoa ja sen yhtenäisyyttä. Jos taikuudesta syytetty kielsi oikeudessa syyllisyytensä eikä syyttäjä voinut esittää päteviä perusteita tuomion perustaksi, syytetty vapautettiin. Myös mielisairaus saattoi olla vapautusperusteena. Kuolemantuomio noituudesta poistettiin rangaistusmuotona Kustaa III:n aikana vuonna 1779. Maagisten voimien vaikutukseen ei enää uskottu oppineiston piirissä, minkä uskotaan olleen kuolemantuomion poistamisen yhtenä perusteena.

Joskus taikuutta käytettiin elannon hankkimiseenkin. Viitasaaren käräjillä katsottiin vuonna 1796 irtolaisena kierrelleen vastaajan narranseen taikuuden avulla heikkouskoisia henkilöitä elantonsa saamiseksi.

Taikamenoja kirkkomaalla

Kirkkomaalla ja hautausmaalla tehtiin monenlaisia taikoja. Hautoja voitiin kaivaa auki ja ottaa sieltä vainajan mukana haudattuja esineitä ja vainajan luita. Kirkon ympäri voitiin juosta, kirkon ovia potkia tai taikoja voitiin tehdä sisällä kirkossa tai kellotapulissa. Kirkonkelloja voitiin soittaa öiseen aikaan, millä haluttiin herättää kirkonväkeä ikiunestaan. Joku saattoi purra kirkonpenkkiä parantaakseen hammaskipujaan. Kirkosta varastamista pidettiin tavanomaista varkautta ankarammin rangais-tavana koventamisperusteena.

Taikuusoikeudenkäynnit

Vuosina 1754-1800 käytiin yhteensä 175 taikuutta koskevaa oikeudenkäyntiä. Maaseudulla oikeutta taikuudesta käytiin huomattavasti enemmän kuin kaupungeissa. Tutkimusten mukaan oikeudenkäynnit jakaantuivat maantieteellisesti niin, että länsisuomessa syytetyinä oli enemmän naisia ja itäsuomessa syytettyjen penkillä oli enemmän miehiä. Emmi Lahti toteaa kirjassaan, että maa jakaantui kolmeen erilaiseen talousalueeseen. Itä-Suomessa kasket ja terva antoivat elantoa, Pohjanmaalla elantoa hankittiin tervasta, metsästä ja karjasta ja Etelä-Suomessa rauta ja vilja olivat keskeisiä talouden ylläpitäjiä. Länsi- ja itäsuomalaisen kulttuurin raja kulki pelto- ja kaskiviljelyn rajan mukaisesti Päijänteen ollessa rajana.

Kaiken kaikkiaan enemmistö taikuudesta syytetyistä oli miehiä, joita oli peräti 85 % eli 267 henkilöä. Heistä yli sata oli tilallisia ja 67 henkilöä tilattomia. Sotilaista syytetyistä oli 41 ja irtolaisia 26. Miesten tekemät taidot olivat yleisimmin hautausmaataikoja tai kotitilalla tehtyjä maagisia tekoja. Tilattoman väestön teot olivat yleisimmin tehty vahingoittamis-tarkoituksessa.

Taikuudesta syytetyistä naisista tilallisväestöön kuului yli puolet ja loput olivat lähinnä tilattomia. Joskus naiset tekivät rakkaustaikoja päästäkseen hyvään avioliittoon ylempisäätyisen henkilön kanssa. Joskus oikeudenkäyntejä

nostettiin huhujenkin perusteella. Tällöin näyttökysymys oli vaikea ja monesti tällaiset huhuihin perustuvat jutut kaatuivat näytön puutteeseen.

Rullit lentelemässä pääsiäisyönssä. Erkki Tantun kuvitusta Kustaa Vilkun kirjaan "Vuotuinen ajantieto". Kuva: Scoop.it

Suntio Matti Ruuskaa syytettiin myös taikuudesta

Miehet olivat yliedustettuina taikuusoikeudenkäyntien syytetyinä 1700-luvun jälkipuoliskolla. Miesten yleisyyttä on selitetty sillä, että miehet olivat vahvempia toimimaan tuonpuoleisten voimien kanssa. Miehet toimivat enemmän kodin ulkopuolella ja taikuutta harjoitettiin paljon kirkoissa ja hautausmailla. Miesten välisiin hierarkioihin on kiinnitetty huomiota syytösten taustoja tutkittaessa. Miehet syyttivät toisiaan miehisen elinpiirin taioista, jotka tulivat oikeuden käsittelyyn jonkin konfliktin seurauksena.

Liperin suntio Matti Ruuska ajautui kirkkoherransa kanssa riitoihin, ja kirkkoherran erotti Matin virastaan. Matti ei tyytynyt tähän, vaan nosti oikeudenkäynnin vuonna 1763. Oikeudelle kirkkoherran teki selkoa Matin edesottamuksista. Syytekohtia Mattia vastaan oli peräti 25 kappaletta ja näiden joukossa oli ihmisten kiusaamista kirkonmenoja aikaan ja myös taikuuden harjoittamista. Taikuudesta Matti sai kuitenkin vapauttavat tuomion niin kuin monista muistakin syytekohtista. Matin kannalta pääasian hän kuitenkin hävisi, sillä oikeus katsoi Matin erottamisen toimestaan

lainmukaiseksi. (Tietäjiä, taikoja, hautausmaita s. 112).

Naiset tekivät rakkaustaikoja

Naisten toimintakenttään kuuluivat rakkaustaikuus ja kotitalouteen liittyvät taitat, jotka koskivat karjanhoitoa tai kotiin kuuluvien ihmisten suojelua. Tunteisiin on aina pyritty vaikuttamaan antiikin ajoista alkaen. Aviopuolison saamiseksi tai lämpimien tunteiden herättämiseksi käytettiin erilaisia maagisia keinoja. Emmi Lahden tutkimuksen kohteena olevista tapauksista neljään liittyi tunteisiin liittyviä tekoja. Avioliitot 1700-luvulla solmittiin yleensä samaan yhteiskuntaluokkaan kuuluvien välillä. Esimerkiksi iisalmelainen naishenkilö Brita Väisätär oli syytteessä kappalaisen poikaan kohdistuneesta lemmentaiasta. Alun perin Brita oli syyttänyt miestä makaamisesta avioliitto-lupauksen antamalla. Britalla oli jo ennestään yksi avioton lapsi.

Vaarallisena rakkaustaikuutta pidettiin, sillä siinä käsiteltiin usein maagisesti esimerkiksi ruokaa, minkä uskottiin aiheuttavan hulluutta, jos sen kohteeksi sattuiкин väärä henkilö.

Kuvan nuoret naiset keräämässä kukkia juhannustaikojaan varten. Kuva: Yle kuvapalvelu

Tietäjätkin joutuivat käräjille

Vanhassa elinpiirissä maaseudulla oli myös sellaisia henkilöitä, jotka osasivat ennustaa tai tietää asioita tai parantaa loitsujen avulla. Heitä sanotaan tutkimuksessa tietäjiksi. Heidän keinojensa avulla voitiin vaikuttaa kanssaihmissen terveyteen. Heillä voi olla monia muitakin erityistaitoja kuten sään ennustaminen pitkällä tähtäyksellä. Kansanlääkintään osallistuminen oli yleinen tietäjän erityisalala, kun yhteiskunnan puolelta ei aiempina vuosisatoina ollut järjestetty sairaanhoitoa juuri laisinkaan.

Tietäjillä oli hallussaan joskus yliluonnollistakin tietoa, jonka avulla he pystyivät erityistaitoaan harjoittamaan. Heidän apuunsa turvaututtiin vielä 1800- ja 1900-luvuillakin. Esivalta ilmianto useiin alempiin yhteiskuntaluokkiin kuuluvia tietäjiä ja sillä tavoin heidän taitonsa joutuivat joskus oikeuden käsittelyynkin.

Kotini naapurissa Rantasalmella asui metsätyömies Tauno Luostarinen, jonka oli muuttanut paikkakunnalle vaimonsa Hellin kanssa 1950-luvulla Savonrannalta. Taunon harrastuksena oli kalastus ja tuohitöiden tekeminen. Hänen erityisalansa oli sään ennustaminen. Isäni nimitti Taunoa ”pohuksi”. Taunolta käytiin aina kysymässä tulevan kesän säitä ja heinäpoutia. Tauno tarkkaili luonnon ennusmerkkejä ja teki niiden perusteella sääennusteensa. Joskushan ne sattuivat kohdalleenkin ja isäni sai sanoa ”kyllä se puhu tiesi, minkälainen sää tulee”.

Markku Ruuskanen

Sukuseurojen Keskusliiton lausuma nimilaista 09.2017

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNNALLE

Lausuma lakiesityksestä etu- ja sukunimilaiksi (HE 104/2017)

Sukuseurojen Keskusliitto ry lausuu lakiesityksestä etu- ja sukunimilaiksi seuraavaa.

Nimilainsäädännön muuttaminen on käynyt tarpeelliseksi yhteiskunnassa tapahtuvan kansainvälistymiskehityksen vuoksi ja myös siitä syystä, että muuta nimiin liittyvää lainsäädäntöä on muutettu kuluneiden lähivuosien aikana. Näistä syistä Keskusliitto kannattaa nimilainsäädännön muuttamista kokonaisuutena.

Lakiesityksen 1-3 §:ssä on esitetty etunimiä koskevien säännösten muuttamista. Sukuseurojen Keskusliitto kannattaa perusteluissa esitetyistä syistä etunimiä koskevia ehdotettuja säännöksiä.

Esityksen 6 §:n 1-3 momenteissa esitettyihin säännöksiin Keskusliitolla ei ole huomautettavaa.

Esityksen 6 §:n 4 momentin mukaan lapsen sukunimeksi voitaisiin valita myös vanhempien sukunimistä muodostettu sukunimiyhdistelmä. Esityksen 6 §:n 5 momentin mukaan sukunimeksi voitaisiin valita myös vanhemman tai isovanhemman nimestä tai näiden molempien nimistä muodostettu sukunimi tai sukunimiyhdistelmä.

Sukuseurojen Keskusliitto ei kannata näitä esityksen 6 §:n 4 ja 5 momentin kohtia. Katsomme tällaisen valinnanvapauden aiheuttavan sukunimijärjestelmän ylläpidon kannalta epäjärjestystä ja sekaannuksen vaaraa, mikäli lapsen nimeksi voitaisiin vapaasti valita erilaisia vanhempien tai isovanhempien sukunimistä valittuja yhdistelmiä.

Esityksen 7 §:ssä on 1) kohdassa esitetty mahdollisuutta antaa lapselle vanhemman sukunimiyhdistelmä sellaisenaan. Tätä kohtaa kannatamme.

Esityksen 7 §:n 2) kohdassa on esitetty mahdollisuutta antaa vanhemman sukunimiyhdistelmän yksi sukunimi sellaisenaan tai yhdistettynä toisen vanhemman sukunimeen tai toisen vanhemman sukunimiyhdistelmän toiseen sukunimeen. Sukuseurojen Keskusliitto ei kannata tämän kohdan mahdollistamaa valinnanvapauden huomattavaa laajentamista nykyisestä sukunimikäytännöstä, sillä katsomme tällaisen valinnanvapauden aiheuttavan sukunimijärjestelmän ylläpidon kannalta epäjärjestystä ja sekaannuksen vaaraa.

Esityksen 33 §:ssä on esitetty perusteet, joilla voidaan vaatia sukunimen menetetyksi julistamista. Esityksestä on poistettu nykylainsäädännön mukainen tilanne, jonka mukaan sukunimen menettämistä koskeva kanne on mahdollinen myös tilanteessa, jossa lapsen isyys on kumottu ja mies vaatii tuomioistuimessa lapsen sukunimen menettämistä isyyden kumoamisen seurauksena.

Sukuseurojen Keskusliitto katsoo, että tämä voimassa olevan nimilain 23 §:n mukainen säännös tulee säilyttää edelleen lainsäädännössämme. Isyyden kumoamiskanteen hyväksyminen tarkoittaa, että lapsen isyys on aikaisemmin perustunut virheelliseen tilanteeseen, joka saatetaan lainmukaiselle tolalle isyyksikanteen hyväksymisellä. Näissä tilanteissa isällä tulee olla mahdollisuus myös vaatia virheelliseen isyyteen perustuneen sukunimen poistamista lapselta, jolle isän sukunimi ei kuulu.

Sukuseuran hallituksen yhteystiedot

Puheenjohtaja, sukututkija

Markku Ruuskanen

Vaaratie 4, 05200 Rajamäki
Email: [markkuj.ruuskanen\(at\)kolumbus.fi](mailto:markkuj.ruuskanen(at)kolumbus.fi)
p. 050-5729534

Varapuheenjohtaja

Outi Rytönen

Kirkkosaarentie 313, 72400 Pielavesi
Email: [outirytkonen\(at\)suomi24.fi](mailto:outirytkonen(at)suomi24.fi)
p. 040 8455363

Sihteeri

Marjatta Vesterinen

Lillukkakuja 8, 90460 Oulunsalo
Email: [marjatta.vesterinen\(at\)pp.inet.fi](mailto:marjatta.vesterinen(at)pp.inet.fi)
p. 040 5652423

Jäsenasiat, osoitteenmuutokset

Veli-Pekka Ruuskanen
Korppaanmäentie 16 B 17, 00300 Helsinki
Email: [vpruskanen\(at\)outlook.com](mailto:vpruskanen(at)outlook.com)
p. 050 3111 377

Kotisivujen ja facebook-sivujen ylläpito

Juha-Pekka Ruuskanen
Punatulkunkuja 16 b, 03100 Nummela
Email: [juha-pekka.ruuskanen\(at\)hotmail.fi](mailto:juha-pekka.ruuskanen(at)hotmail.fi)
p. 040 7564559

Seppo Ruuskanen,

Hoilonkatu 6, 18150 Heinola
Email: [seppoj.ruuskanen\(at\)phnet.fi](mailto:seppoj.ruuskanen(at)phnet.fi)
p. 0400- 770323

Reino Ruuskanen,

Kuuselankatu 31, 04400 Järvenpää
Email: [reino.ruuskanen\(at\)luukku.com](mailto:reino.ruuskanen(at)luukku.com)
p. 041-4601088

Annukka Ruuskanen

Valhallankatu 6 A 2, 00250 Helsinki
Email: [annukka.ruuskanen\(at\)tnl.fi](mailto:annukka.ruuskanen(at)tnl.fi)
p. 050-5403802

Jorma Ruuska

Kylväjätie 2 B 8, 33340 Tampere
Email: [jore1958\(at\)gmail.com](mailto:jore1958(at)gmail.com)
p. 040-5418754